

שירי גבריאל פרייל

מאת דליה הרץ

גשה בשירי פרייל, היא נובעת
אולי גם מדריהאפקט של עצם
החוכמה השירית ועצם חוכמת הדי
חיים. חוכמת היים וחוכמה שיי
רית הנשאות איתן מצד אחד משב
של זיקנה, צניעות, צנעה, סגפנות,
בררנות, ואיכויות השייכות לקשת
זה ומצד שני יוצרת עמדת החוכמה
תכונות הפכיות לאלו: ושריוני
רה, התנשאות, אפשרות הניכור.
כך, פרייל הוא גם מלא נסיון וי
ענווה, ובו בזמן "הצוף" ומלא
יותר, כאשר הוא משתמש בתבי
ניות קלאסיות, בוטחות, תמימות
לכאורה, כמו בשיר הבא: "שורה
ראשונה של שיר / היא נץ לא
ירפה מבזו / או יער דלוק ברי
קים / מכל עבריו חסומים. / אחר
אולי יאזוש פסיאפול, / תפציע
קרון דקה של ירח — / עד בשער
נצחון משוער / יעלו כל שבחי
הקיים / ושמש כנגבעון תעמוד."
כאן, אפשר לומר, פונה פרייל אל
הקירא המצויין, זה אשר יידע לי
הבחין בין נאיביות ובין חוכמת
האמירה, השיר, בצורתו זכמהותו,
כאילו נועד לצייר את הקו המבי
דיל בין שתי אלה.

פרייל שייך למשוררים "חקשים"
לא למשוררים "המלהיבים"; שיריו
מחייבים את יכולת הקורא ואינם
נוחים כלפיה או משתעשעים סבי
בה. זו גם שירה התובעת זמן
וכעין תיור בתוכה, אין היא ני
תנת להפנמה מהירה, משום מיגוון
הצורות המשחק בה, תשומת-הלב
למלה היחידה והמרקם הפסיכולוגי
המורכב למסומן בדקות, גם אתגר
ההערכה אינו קל, ויש במבחר זה
רמות שונות, אשר צירופן מעמיד
במבחן את עירנות הקורא.

שות / מיושבות כנקודות / שי
לאחר משפט ארוך, כבד רמזים, /
ויונים מכניסות כבתוך סוגריים
חלקת שמים מכסיפים-נמסים //
ואני כולי איובי בצל הגלגל /
אולם דבריי הקצרים תכופות /
מסתיימת בשאלה צבעונית /
נושרת מן העט התמה."

ובמבנה דומה, של תיאור די
"התכנסות": "תריסי פח כבדים
סגרי על החנות הקטנה / בין אכיב
לאכיב נטלה הסופה / את מוכר
הגלידה והשוקולדה / וניקרה את
עיניו טובות מכחיליות. / עוד
מאשתקד בשחק חסר החזיון /
חוזרים מטוסים על נסיעותיהם /
וציפור על פזמונה: / אין עונה
חדשה, יש אדישות מורחת עתי
קה / וכתב מחאה בידי הממרה /
זו מהריף-הולך של שופט / מחשב
תאריכים."

דרך זו של שבירה, הרפיה וי
שנוי סגנון ב"שיבה אל עצמו",
מהווה לעתים חולשה מהותית, היא
עשויה להיראות כ"מבנה רגשות"
או כ"מבנה יחסים" בסיסי ומעניין,
אך יש והיא נראית כהיקטעות וי
כקוצר-נשימה, כגרימת אכזבה שי
התעונה, או כדפוס ניה.

בסופו של דבר פרייל נראה לי
מספק הרבה יותר בתפקידו כר
מחאר — שאו פועלות בעייתיו
האישיות ככוחות סמויים ומעצבים
— מאשר כ"מתפלסף" ישירות על
עצמו, שאז הוא ניסה לנפול לתוך
אבסטרקטיות, ונרקיסיות מסויי
מת.

ישנה כאמור איזו כפילות בהרי

לחץ ודחיסה, השמה ומבנה הר
תחביר עשירים ונאים, אינטלגנ
טיים, ללא פזילה אל עבר "שפת
היום יום" אך גם מבלעדי המווי
דויות העתיקות, או מה שנראה לי
כמוזרויות העתיקות, בשירה הר
מוקדמת, ודאי, עקבות המאבקים
הסגנוניים ניכרים גם בחלקים הר
מאוחרים. מאבק סגנוני יכול גם
להתיש את כוחו של משורר, לגי
רום ל"בלות" מסויימת, אך כאן
מוסיפים עקבות המאבק דווקא לי
בשלות ולאומץ, וגבריאל פרייל,
איש ניויורק, מתייצב כאחד הר
משוררים הבוטחים בשירה העבי
רית כיום.

רבים משיריו המאוחרים של
פרייל, ולמחית אחדים וניכרים
בהם, מראים עקרון בנייה מוזהה:
השיר פותח בהסתכלות בעולם,
משהו תיאורי, כעין קליטה של
מצלמה שהיא מילון רגיש, ואז
נסוג, במין קריעה גופנית, כמעשה
של התמקמות, אל מצבו של הר
דובר, נוכחות המשורר מתערבת
במעשה תיאור העולם כ"שבר". כ"
אילו אין הכרתו מניחה לתיאור
"ניטראלי" להסתיים, התערבות
נוכחותו של המתאר בלב התיאור,
כאן היא כמעט תמיד בעלת מטען
של הישטעות.

תופעה זו נוחתת אולי פחה לי
הסבר המטען הרגיש המיוחד של
שירי פרייל, שהוא שילוב של איי
רוניה ושקיעה, נועזות ורגשנות,
מהלכים חזקים ומהלכי חולשה.
"כסימני קריאה מודקרים העצים
הצעירים / במולם הנשים הקשיי

"טחוך זמן זנוף" שירים מקור
נעים מאת גבריאל פרייל. מוסד
ביאליק, ירושלים, תשל"ג. 285 עמ'.

שיריו המוקדמים או המוקדמים
יחסית, של גבריאל פרייל כתור
ביום לעתים קרובות בשורת רהבת
מאוד, עמוסות, צבעונית מדי;
באוצר-מילים מעורבל, הגיגי וי
מרומם, גם דרך אמצעים אלה ניכר
דת אינטלגנציה מיוחדת, ועם זאת
הכבדות המילולית והסגנונית
משטשטת, כמעט בהכרח, בשירים
אלה את קווי התרגשה והתפיסה;
יוצרת שירה שוקעת, מתרחקת;
נחבאת, בסופו של דבר, מן העולם.
שיריו המוקדמים והמוקדמים יזר
סית של גבריאל פרייל אכן קשים
עליי, והם נראים לי לעתים כר
חלקים משירה "מתורגמת", עם
האימוץ, תחושת אי-הנוחות, איי
ההבקעה, המתלונה לעתים קרור
בות לשירה כזאת, ניכר שימוש
בעייתי בשפה כמו למשל: "בבוא
שנה חדשה, סונטת, לכרך ארוב
— יבכה אדם רגעיו נגזלו".

מבחר השירים שיצא לאחרונה
בהוצאת מוסד ביאליק, מראה בי
עליל את קויהתפתחות בשירתו
של פרייל, השירים המאוחרים רי
המאוחרים יחסית הם כבר תוצאה
של נפול, של מה שעושה רושם
כמחשבה שירית מעמיקה, והתכור
נות המובלטות כעת הן הדיוק,
הליטוש, דקות האמירה וליבון הר
הרגשה; וזאת באמצעים קצביים
הרבה יותר, משוחררים ומאורר
יים, המניחים כאילו לחוכמת הר
משורר, "לציף כלפי מעלה" ללא